

Testování toxicity pro včely

VÚ včelařský Dol,
akreditovaná zkušební laboratoř

Bez pesticidů na polích se zatím neobejdeme

Cílové organismy se od užitečných příliš neliší

Snaha minimalizovat škody

Včela medonosná je při studiu problematiky modelem i pro ostatní užitečný hmyz

Čím se může včela otrávit?

agrochemikálie

voda

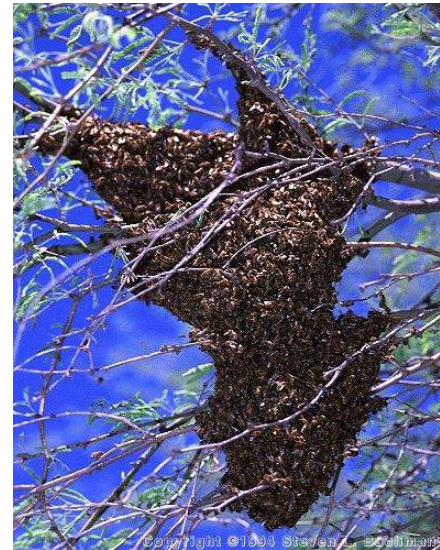
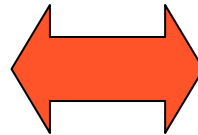
ovzduší

omyl

zlý úmysl

Biologickou jednotkou je včelstvo
nikoliv jedinec

Při posuzování toxicity se včely jinak projevují,
jsou-li

jednotlivě

ve stovkách

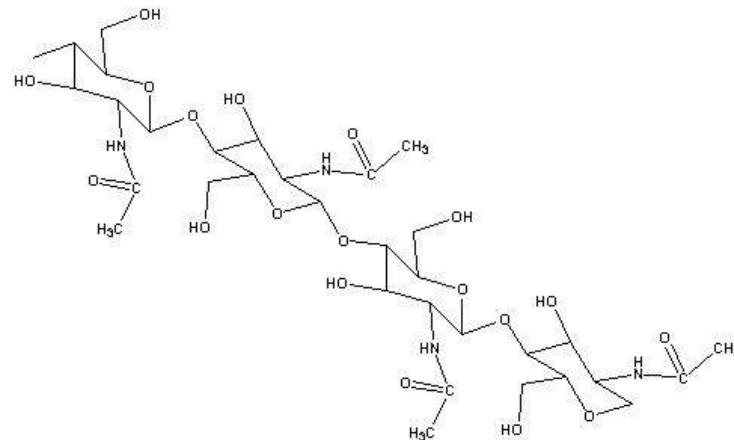
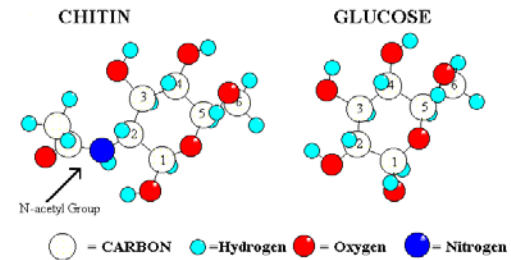

v desetitisích

Toxicita:

- orální
- kontaktní
- sekundární

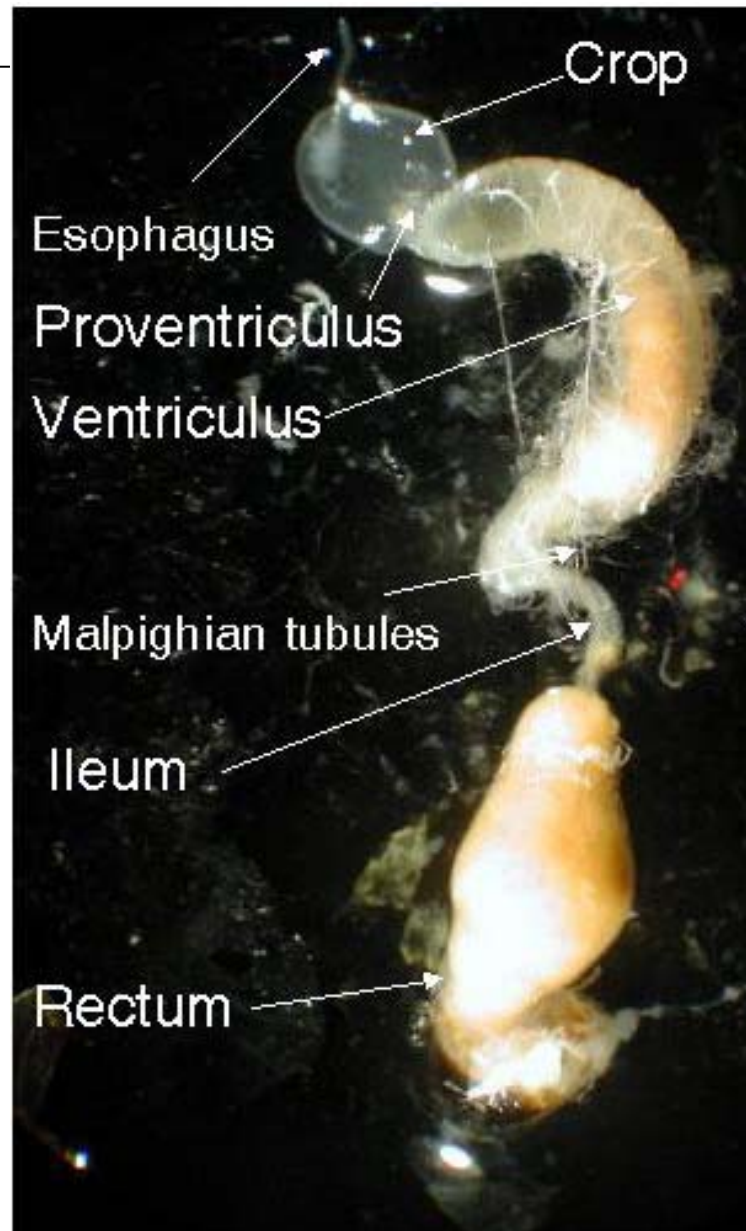

Nektar ?

Pyl ?

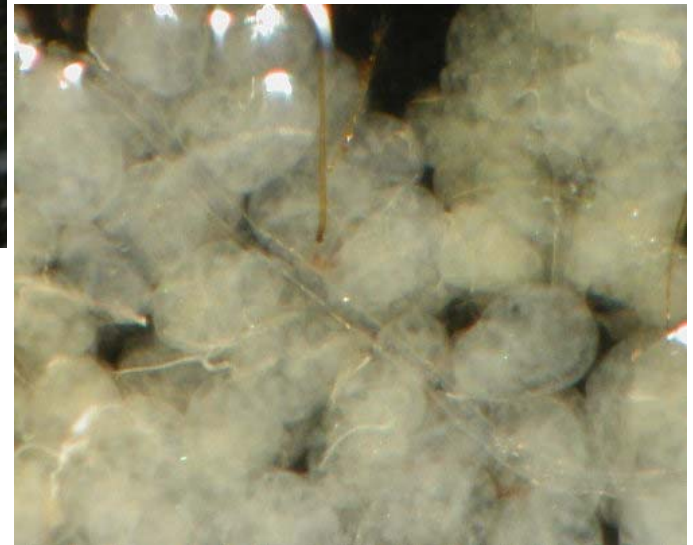
pyl $\Rightarrow$ rousky $\Rightarrow$ plást $\Rightarrow$ žaludek kojičky $\Rightarrow$ hltanové žlázy $\Rightarrow$ mateří kašička $\Rightarrow$ larva

Hltanové žlázy

Stanovení toxicity pro včely

Schéma akutních testů na včelách

- dospělé dělnice, klíčka po 10 ks
- expozice 24/48/96 h
- toxická látka do roztoku sacharózy, 500g/l
- 25 ± 2 °C , 70% vlhkost
- vyhodnoceno jako mortalita

Absolutní toxicita v klíčkových pokusech je vyjádřena hodnotami LD_{50} a LT_{50} orální a kontaktní dorsální aplikace. Pro další hodnocení používáme vždy nižší ze získaných hodnot. Dále hodnotíme podle této stupnice, zavedené dr. Atkinsem:

$LD_{50} < 2 \mu\text{g/včela}$	=	vysoce toxické
$2 - 11 \mu\text{g/včela}$	=	mírně toxické
$> 11 \mu\text{g/včela}$	=	relativně netoxické

Polní (stanové) pokusy

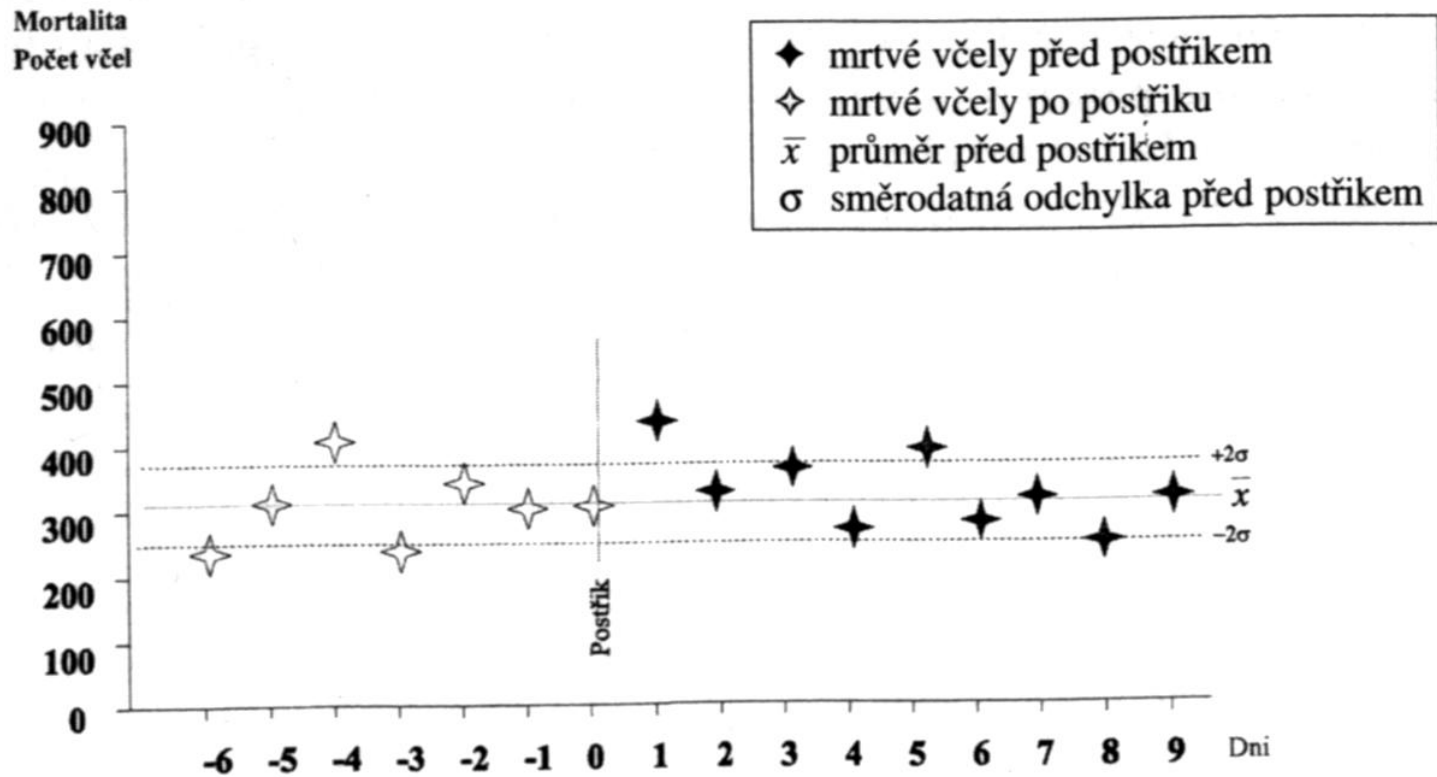

Pokusy v proletové hale

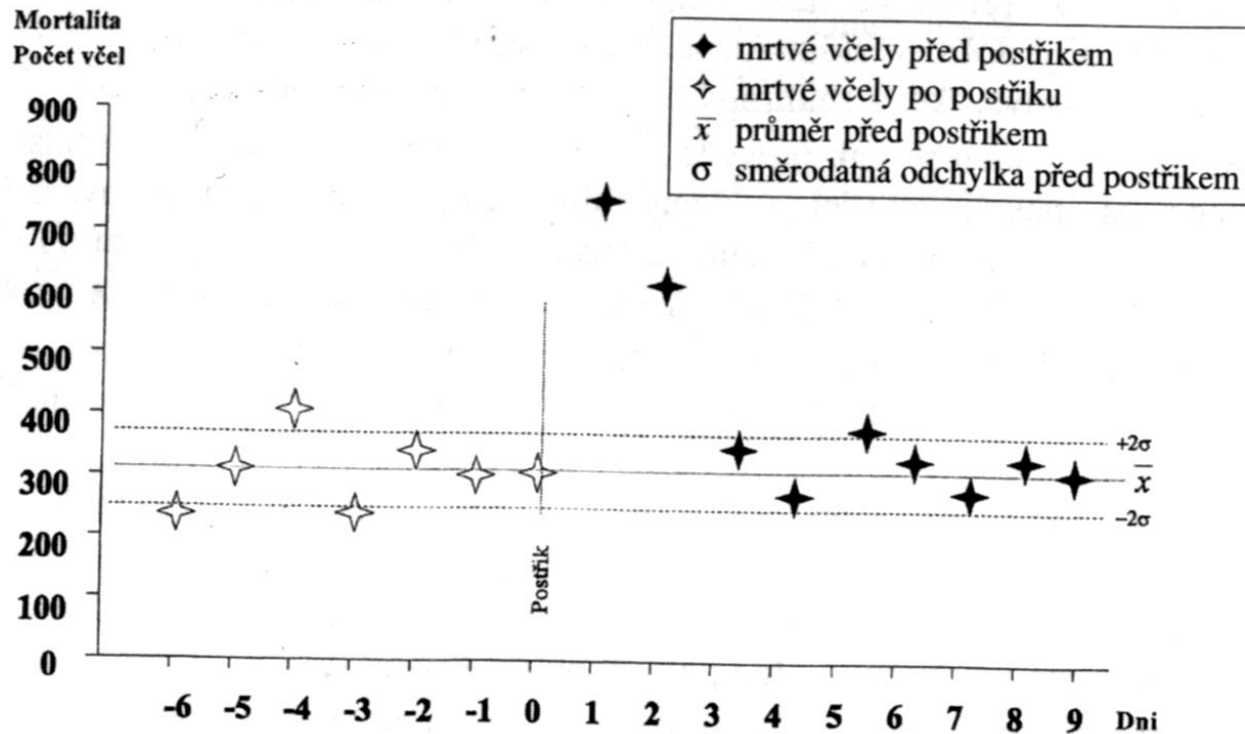
Mortalita včel v proletové hale I - látky pro včely relativně neškodné

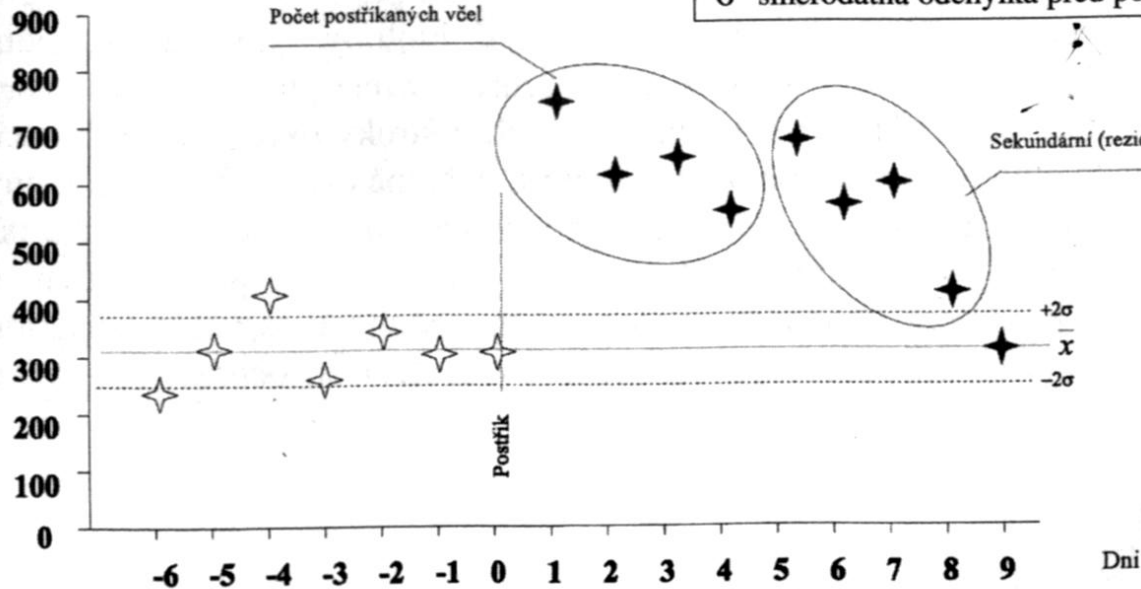
Mortalita včel v proletové hale II - látky pro včely škodlivé

Mortalita včel v proletové hale III - látky pro včely jedovaté

Mortalita
Počet včel

Toxicita přípravků se hodnotí podle:

- hektarové dávky M [g/ha]
  - LD50 [μg /včela]

$$Q = M/T$$

$$Q < 50$$

neškodné

$$50 < Q < 2500$$

škodlivé

$$Q > 2500$$

jedovaté

akutní toxicita

sekundární toxicita

toxicita vůči vývojovým stádiím

subletální účinky (orientace, změna vůně,...)

POKUSY ě ZAŘAZENÍ ě METODIKA

OTRAVA ???

- volba přípravku
- dávka
- koncentrace
- směsi
- desikanty, regulátory
- kvetoucí porost
- kvetoucí plevel
- úlet na sousední plochu
- záměna za vodu
- aj...

Plevele navštěvované včelami

bodlák*
čekanka obecná
čičorka pestrá
černucha rolní
černýš rolní
čistec*
hadinec obecný
heřmánek pravý
hlaváček*
hluchavka*
hořčice*
hořinka východní
hrachor*
jetel*
kakost*
kokotice*
komonice*
kopretina*

konopice*
koukol rolní
křez*
lnice
violka trojbarevná rolní
mák vlčí
máta rolní
mateřídouška*
medik*
osívka jarní
kokoška-pastuší tobolka
penízek-rolní
pcháč*
pohanka svlačcovitá
pěťour malolúborný
podběl obecný
ptačinec-žabinec
pomněnka rolní

pryskyřník rolní
pryšec*
rdesno*
ředkev ohnice
vesnovka obecná
rozrazil*
rýt*
sléz*
smetánka*
starček*
svízel*
škarda*
svlačec rolní
tolice*
vikev*
zemědým

*všechny druhy

Jménem včel a ostatní
užitečné fauny

děkuji za pozornost

Kontakt:

beedol@beedol.cz

www.beedol.cz